

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0620252 Lilltansen

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Karta över naturtyper hittas efter sökning av område, gå till fliken Kartskikt, avmarkera allt och under Naturtypskarteringar lägg till Natura naturtypskartan (NNK) och välj Naturtyper (ytor, linje, punkter.)

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0620252 Lilltansen

Kommun: Falun

Områdets totala areal: 0,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-10-25

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-31

Markägarförhållanden:

Arctic Paper Grycksbo AB

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-05-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7140 - Öppna mossar och kärr

1393 - Käppkrokmossa, *Drepanocladus vernicosus*, *Hamatocaulis vernicosus*

1983 - Taigakrokmossa, *Hamatocaulis lapponicus*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

Syftet med Natura 2000-området Lilltansen är att bevara förekomsterna av tajgakrokmossa och käppkrokmossa..

Motivering:

Områdets främsta värden är knutna till förekomster av de utpekade arterna.

Prioriterade åtgärder:

Syftet ska uppnås genom att myrmarken med dess flora och fauna utvecklas fritt.

Beskrivning av området

Området ligger mellan byn Grycksbo och sjön Tansen, ca 15 km väster om Falun.

Området består av en liten udde som går ut i sjön Lilltansen. Udden är delvis skogsklädd med gran, tall och björk, men består närmast vattnet enbart av trädlös myr. Flera björkar var nyligen fällda av bäver i februari 2005. Stubbar av gran och björk visar att beståndet har tunnats ut även tidigare, både av människa och bäver. Den inre, trädklädda, delen av området har idag inte så höga naturvärden, men utgör en skyddszon mot de intensivt utnyttjade ytorna utanför området. Hydrologin i våtmarken påverkas av grundvattnet och vattennivån på sjön.

Områdets största värde ligger i förekomsten av taigakrokmossa. Taigakrokmossan är idag klassad som akut hotad (CR) i den svenska rödlistan, och Lilltansen är en av totalt två svenska lokaler där arten återfunnits i modern tid. Det är alltså av största vikt för artens överlevnad i Sverige att denna population bevaras. Även käppkrokmossan finns med på den svenska rödlistan och är där klassad som missgynnad (NT). (Gärdenfors 2000)

Vad kan påverka negativt

Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen i eller i anslutning till habitatet ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Tillstånd krävs från länsstyrelsen för att utföra kalkning.

Hårt frekventerade vandringsleder som går över våtmarker kan göra skada på känsliga delar av naturtypen om lederna breder ut sig över våta partier.

Terrängkörning påverkar myrmarkerna negativt då dessa i allmänhet är mer känsliga för slitage än de torrare markerna. Spårbildning i våtmarker kan dessutom fungera som diken och ha en avvattande effekt.

Generella hot mot naturtypen är dämning, torvbrytning, dikning, skogsbruk på myrholmar eller i anslutning till myrmarkerna, byggande av skogsbilvägar och exploatering för samhällsbyggnad.

Generella hot för de utpekade arterna:

Arterna missgynnas av dikning, terrängkörning och annan slitage till följd av mänskliga aktiviteter på och i anslutning till dess växtplatser.

1983Taigakrokmossa

Arten hotas av förändringar av myrens hydrologi och strandmiljöns eller vattensamlingens vattenkvalitet. Därtill kan ingrepp som dämning eller torrläggning av våtmarken försämra mossans livsmiljö.

Våtmarkens hydrologi påverkas av vattennivån i sjön, vilket innebär att en ändrad vattennivå i Lilltansen kan utgöra ett hot mot taigakrokmossan.

Käppkrokmossa

Växtplatsernas hydrologi och källvattnets hydrokemi får inte förändras på ett negativt sätt. Möjligen kan även luftburna föroreningar i form av stort kvävededfall hota artens fortlevnad.

Igenväxning missgynnar arten.

Bevarandeåtgärder

Området har inget skydd utöver utpekandet som Natura 2000-område.

Om populationen av taigakrokmossa minskar ytterligare så kan Länsstyrelsen behöva planera för åtgärder.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

7140 - Öppna mossar och kärr

Areal: 0,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Längst ut mot sjön ligger en trädlös myr, där såväl taigakrokmossa som käppkrokmossa växer. Längre in på land blir trädtäckningen gradvis tätare. Hydrologin i våtmarken påverkas av grundvattnet och vattennivån på sjön.

Habitatet är heterogent och omfattar ombrotrofa och minerotrofa, fattiga till intermediära, öppna eller mycket glest trädbevuxna myrar. De myrtyper eller myrelement som kan inkluderas är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana (topogena) kärr, sluttande (soligena; lutning >3%) kärr – i synnerhet backkärr (lutning >8%) – samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrar. Gungflyn, mjukmattgolvet med vanligen mossrik vegetation som pga luftvävnad i rotsystemet flyter på vatten eller lös gyttja, inkluderas oavsett torvdjup.

Morfologiska strukturer i torven är sällsynt och utgörs i så fall av mindre tuvbildningar. Trädskikt bestående av träd högre än tre meter får inte ha mer än 30% krontäckning.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Slitage till följd av mänskliga aktiviteter (t.ex. terrängkörning och vandringsstigar) är försumbart. Arealen öppna mossar och kärr är minst 0,2 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam

1393 - Käppkrokmossa, Drepanocladus vernicosus, Hamatocaulis vernicosus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Käppkrokmossa förekommer i en sydlig och en nordlig genetisk form (Hedenäs & Eldenäs 2007). Den nordliga är den vanligaste och minst hotad medan den sydliga formen är idag sällsyntare och mer hotad.

Arten växer i källpåverkade kärr, källor och på stränder av sjöar och vattendrag. Den hittas i mineralrika, men vanligen inte speciellt kalkrika miljöer, ofta på platser med järnutfällningar eller svagt förhöjda halter av närsalter. Ofta finns det myrbräcka i samma typ av kärr.

Sporkapslar hos denna art är ytterst sällsynta i Sverige, varför vegetativ spridning antas vara den dominerande spridningsformen. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest 5 meter vegetativt och 10 kilometer med sporer under en 10-årsperiod.

Bevarandemål

Arten ska ha möjlighet att leva kvar i området. Lämpliga habitat och substrat ska finnas i området.

Bevarandetillstånd

Gynnsam. Arten påträffades 2016.

1983 - Taigakrokmosa, Hamatocaulis lapponicus

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Taigakrokmosa förekommer främst i den nordliga boreala regionen. Arten växer i våta myrar med viss källpåverkan, på stränder eller ibland under vattnet. På myrar växer den ofta i mycket blöta mjukmattor som ligger nära att klassas som lösbotten. Miljön är oftast ganska rik på näring och åtminstone intermediär med avseende på baskatjoner.

Vegetationen är ofta frodig och bottenskiktet dominerat av brunmos-sor. Åtminstone en av de svenska lokalerna har järnockrabildning.

Det är okänt hur arten sprider sig i Sverige. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest 5 meter vegetativt under en 10-årsperiod. Sporkapslar är mycket sällsynta och etablering med sporer är därför mycket svår att uppskatta.

Bevarandemål

Arten ska ha möjlighet att leva kvar i området. Lämpliga habitat och substrat ska finnas i området.

Bevarandetillstånd

Osäker. Arten påträffades 2016 men endast med några få skott inom 1 kvadratmeter.

Dokumentation

Jenny Sander. Länsstyrelsen Dalarna. Fältbesök 04-02-2005.

Naturvårdsverkets vägledning för arter- och naturtyper inom Natura 2000-nätverket.

Bilagor

N

Skala

1:10 000

0 250 500 Meters

Alla naturtyper yta

- 3100 - Sjö
- 7140 - Öppna mossar och kärr
- 9900 - Icke-natura skog

